339075 ـ آیا برای فقیر جایز است که زکات دهنده را در دریافت زکات برای خودش وکیل کند؟

سوال

آیا می‌توانم به کسی که قصد دادن زکات فطر به من دارد بگویم: «تو را وکیل کردم که این زکات را از خودت برای من دریافت کنی»؟ چون به سبب شرایط کرونا نمی‌توانیم از خانه خارج شویم.

پاسخ مفصل

الحمدلله.

برای فقیر جایز است که شخص غنی را وکیل کند تا زکات را از خودش (یعنی از شخص غنی) بگیرد و برای او (یعنی فقیر) نگه دارد و این زکات نزد غنی باشد تا وقتی که فقیر هر وقت بخواهد آن را بردارد.

علامه ابن عبدالرحمن بن قاسم در «حاشية الروض» (۳/ ۲۹۳) می‌گوید: «برای درست بودن آن و در قرار گرفتنش در مالکیت فقیر، قبض آن [توسط فقیر] شرط است و تصرف وی قبل از آن درست نیست.

و اگر فقیر، صاحب مال را در گرفتن آن مال به جای او وکیل کند و سپس با آن لباس یا مانند آن بخرد، درست است».

شیخ ابن عثیمین ـ رحمه الله ـ می‌گوید: «برای انسان جایز نیست که با زکات خود اجناس عینی بخرد و سپس آن را به جای پول نقد بدهد. گفتند: زیرا پول نقد برای فقیر سودمندتر است، زیرا هر طور که بخواهد با آن پول خرید می‌کند به خلاف اجناس عینی که شاید به آن نیازی نداشته باشد و آن وقت مجبور است به قیمتی کمتر آن را بفروشد.

اما اگر ترسیدی که اگر پول را به این خانواده بدهی آن را در غیر نیازهای ضروری خرج کنند، روشی هست و آن این است که به سرپرست آن خانواده ـ پدر یا مادر یا برادر یا عمو ـ بگویی: زکاتی نزد من است، شما چه چیزهایی نیاز دارید تا برایتان بخرم و بفرستم؟ اگر این کار را انجام دهد جایز است و زکات نیز در جایی که لازم است قرار گرفته است» (مجموع فتاوی ابن عثیمین: ۱۸/ ۴۸۱).

این مسئله دربارۀ وکیل شدن شخص زکات دهنده از سوی زکات گیرنده برای خرید چیزهایی با مال زکات است، نه تنها گرفتن آن، اما من باب اولی شامل دریافت زکات از سوی او نیز می‌باشد، اگر چه فقیر یا زکات دهنده به آن تصریح نکرده باشد.

والله اعلم